

1239

DR KAROL BADECKI

PROJEKT WYDAWNICTWA KATALOGÓW
ARCHIWUM AKT DAWNYCH
MIASTA LWOWA

LWÓW 1935

NAKŁADEM ARCHIWUM AKT DAWNYCH MIASTA LWOWA

PROJEKT
WYDAWNICTWA KATALOGÓW

PROJEKTY EXLIBRISU I PIECZĘCI ARCHIWALNEJ

WEDŁUG RYSUNKÓW RUDOLFA MĘKICKIEGO

DR KAROL BADECKI

PROJEKT WYDAWNICTWA KATALOGÓW
ARCHIWUM AKT DAWNYCH
MIASTA LWOWA

LWÓW 1935

NAKŁADEM ARCHIWUM AKT DAWNYCH MIASTA LWOWA

Nr inwent. 1239.

930.25

W studjum organizacyjnym, dotyczącem Archiwum miasta Lwowa¹, staraliśmy się w sposób możliwie wszechstronny i rzeczowy uzasadnić konieczność gruntownej przebudowy tej instytucji. W myśl wywodów powołanej pracy, plan przyszej, niezbędnej reorganizacji Archiwum lwowskiego oparty być musi na wypróbowanych i cały świat archiwalny obecnie obowiązujących zasadach t. zw. provenjencji (*respect du fond*), czyli przynależności kancelaryjnej. Tylko na podstawie tych kardynalnych i niezawodnych norm archiwistyki nowożytnej będzie mogło Archiwum lwowskie, w wyniku planowo przeprowadzonych prac reorganizacyjnych, uzyskać swą trwałą i naukową konstrukcję wewnętrzną.

Konstrukcja ta, jak to wykazaliśmy, wyrazi się ostatecznie w sprowadzeniu wszystkich materiałów Archiwum lwowskiego do dwu, formalnie różnych, kategorii źródeł, t. j. do 1) dokumentów i 2) ksiąg i akt — zbiór planów i map będzie zawsze w łonie Archiwum tylko zespołem pomocniczym. Wspomniane kategorie źródeł, z przyczyn ustrojowych i praktycznych, usystematyzowane być muszą w ramach dwu historycznych oddziałów. Oddział staropolski obejmie wszystkie dokumenty, księgi i akta z lat 1356—1787, więc pochodzące przeważnie z epoki dawnej, polskiej państwowości, w której administracyjna, sądowa i ekonomiczna gospodarka Lwowa opierała się na artykułach prawa magdeburskiego. Oddział porobiorowy natomiast skupi w swych ramach, zamkniętych latami 1787—1933, różne zespoły ksiąg i akt, wyprodukowanych przez

¹ Dr. Karol Badecki: *Archiwum miasta Lwowa, jego stan obecny oraz potrzeby reorganizacyjne, inwentaryzacyjne i wydawnicze*, ob. „Archeion“, czasopismo naukowe poświęcone sprawom archiwalnym, Warszawa 1934, zeszyt XII, str. 77—200 i osobne odbicie, str. 133.

kancelarje, zmieniających się ustrojowo pod zaborem austriackim, władz miejskich. Za słup graniczny dla obu tych oddziałów przyjęliśmy przełomową datę dekretu cesarza Józefa II z dnia 31 sierpnia 1786 r., mocą którego zniesiona została dawna, polska i na prawie magdeburskiem zasadzająca się organizacja Magistratu. Z dniem 1 grudnia 1787 r. rozpoczął Magistrat swe nowe urządowanie, oparte o nową organizację, wprowadzoną przez władze austriackie i odmienianą przez długi okres porozbiorowy przez różne rozporządzenia ustrojowe i administracyjne.

Ale te wyniki planowej, systematycznej i na długie lata obliczanej pracy reorganizacyjnej w łonie Archiwum lwowskiego powinny być stopniowo utrwalane, dla dobra instytucji samej a nauki polskiej w szczególności, przez umiejętne opracowywanie i ogłaszanie drukiem katalogów różnych zespołów źródeł archiwalnych. Tylko katalogi drukowane mogą ustalić rezultaty dokonanych reform rekonstrukcyjnych i mogą świadczyć o dobrym organizacyjnym stanie tej instytucji archiwalnej; o ich zaś doniosłym znaczeniu dla nauki polskiej, dla badaczy, pragnących korzystać ze źródeł, mówić nie potrzebujemy.

Niezależnie od terminu, w którym, zakrojona na długi okres conajmniej lat kilkunastu tylko w samym oddziale staropolskim, reorganizacja Archiwum lwowskiego oficjalnie zostanie podjęta, zdecydowaliśmy się już w chwili obecnej rozważyć sprawę wydawnictwa katalogów. Skłoniła nas do tego przede wszystkim ta okoliczność, że w tej chwili właśnie doprowadziliśmy do końca od lat prowadzoną inwentaryzację całego zasobu ksiąg oddziału staropolskiego. Pod wpływem rezultatów tej wstępnej pracy inwentaryzacyjnej, która przyczyniła się do ustrojowego i tematowego zróżnicowania przeróżnych zespołów i grup ksiąg właściwych archiwum staropolskiego, zarysowały się w sposób zdecydowany ramy dla całego wydawnictwa katalogów. Wydawnictwo to staraliśmy się przemyśleć gruntownie we wszystkich głównych zagadnieniach naukowych oraz redakcyjnych i te rozważania nasze, pod kątem doceniania powojennych, trudnych warunków wydawniczych i mierząc siły na zamiary, przedstawiamy w sposób treściwy w niniejszym projekcie.

Rozpoczęcie wydawnictwa katalogów Archiwum lwowskiego uzależnione być powinno przede wszystkim od zmiany a raczej ustalenia nazwy tej instytucji naukowej, która dotychczas brzmi

niewielu popularnie: „Archiwum miasta Lwowa“. Za wzorem Krakowa, który już w r. 1890 wprowadził oficjalną nazwę „Archiwum Aktów Dawnych miasta Krakowa“, należałoby i dla pokrewnej instytucji lwowskiej, zgodnie zresztą z powszechnie utartą terminologią archiwalną, przyjąć określenie oficjalne w stylizacji: *Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa*. Ta oficjalna nazwa powinna stać się głównym i stałym tytułem dla wielotomowego wydawnictwa katalogów źródeł tegoż Archiwum; obok niej należałoby wprowadzić, jako bliższe określenie, terminy odnoszących jego oddziałów; a więc: *A. Oddział staropolski* (dla katalogów źródeł z lat 1356—1787), *B. Oddział poroźbiorowy* (dla katalogów źródeł z lat 1787—1933). Nie potrzebujemy nadmienić, że w miarę przyszłego, wiekowego wzrostu i rozwoju tej instytucji, utworzone zostaną w łonie tegoż Archiwum nowe oddziały, których terminologii w chwili obecnej przewidywać jeszcze niepodobna.

Już z dotychczasowego przedstawienia naszego łatwo wyrozumieć można, że dla publikacji katalogów Archiwum lwowskiego projektujemy zupełnie oddzielne wydawnictwo naukowe, które powinno być założone i periodycznie kontynuowane poza ramami dotychczasowego wydawnictwa, pojawiającego się nakładem Zarządu miasta Lwowa od r. 1892, pod nazwą polską „Pomniki Dziejowe Lwowa z Archiwum Miasta“, a także łacińską „*Monumenta Leopoliensia Historica ex Archivo Civitatis*“. Pod stylizacją tytułów tej istniejącej już naukowej publikacji Archiwum lwowskiego wydawnictwo katalogów żadną miarą nie mogłoby być podporządkowane¹. Muszą więc „Pomniki Dziejowe Lwowa“ ograniczyć się do publikacji tylko właściwych źródeł, więc przedewszystkiem do reszty niewydanych ksiąg średniowiecznych, w przyszłości odleglejszej powinny w wydawnictwie tem pojawić się obie a wielotomowe części dyplomatarjusza miasta Lwowa (t. j. „Kodeks dyplomatyczny miasta Lwowa z l. 1356—1506“ oraz „Prawa, przywileje i statuta miasta Lwowa“ do r. 1772), zaś w późniejszej kontynuacji

¹ Szerszy w swem pojęciu i zakresie tytuł, założonego w r. 1904 „*Wydawnictwa Archiwum Aktów Dawnych miasta Krakowa*“, umożliwił ogłoszenie w tej publikacji nie tylko właściwych źródeł średniowiecznych, ale także w tomach III i IV dwu katalogów tegoż Archiwum, p. t.: I. Dyplomy pergaminowe (z r. 1907) i II. Rękopisy Nr. 1—3568 (z r. 1915).

odpowiednio opracowane regesta czyli wyciągi z ksiąg, geneza swą wybiegających poza r. 1506.

Program całkowicie odrębnego i również periodycznego wydawnictwa katalogów „Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa“, we wszystkich swych oddziałach i tomach powinien być wernym odbiciem tej wewnętrznej konstrukcji, jaką dla instytucji tej zbuduje planowa reorganizacja wszystkich jej zbiorów. Przewidziane w tej reorganizacji kategorie źródeł oraz zespoły i grupy różnoczasowych i różnotematowych ksiąg i akt muszą znaleźć w tytułach poszczególnych tomów wydawnictwa katalogów swą odpowiednią subtytułową determinację. W chwili obecnej projektujemy dla wydawnictwa katalogów oddziału staropolskiego sześć następujących tomów bądź zeszytów: *I. Dokumenty pergaminowe*; *II. Dokumenty papierowe*; *III. Księgi i akta administracyjno-sądowe*; *IV. Księgi rachunkowe (lonherskie)*; *V. Księgi instytucyj niegminnych*; *VI. Fascykuly akt luźnych i Listy (Suplement do tomów III–V)*. W tych sześciu woluminach, uzależnionych pod względem swej objętości od obfitości zachowanych źródeł, wyczerpany będzie katalogowo całkowicie zasób źródeł oddziału staropolskiego Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa, zaś podane przez nas ich tytuły staną się subtytułami dla poszczególnych tomów całego wydawnictwa. Więc np. tytułowa karta dla pierwszego tomu projektowanego wydawnictwa katalogów brzmiałaby: *Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa — A. Oddział staropolski — I. Dokumenty pergaminowe (1356–1796) opracował x*; dla tomu trzeciego: *Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa — A. Oddział staropolski — III. Księgi i akta administracyjno-sądowe (1382–1787) opracował y*; albo dla tomu szóstego: *Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa — A. Oddział staropolski — VI. Fascykuly akt luźnych i Listy (Suplement do tomów III–V) opracowali xyz*.

W tak pojętym wydawnictwie byłaby zagwarantowana całkowicie współpraca, odpowiedzialność i ambicja autorska wszystkich pracowników archiwalnych, z których n. p. jeden mógłby być organizatorem zespołów dokumentów pergaminowych czy papierowych, a zarazem autorem ich katalogów (T. I i II); drugi mógłby organizować i opracowywać katalog różnych kategorii ksiąg (T.: III, IV i V); a tylko suplementowy T. VI („Fascykuly akt luźnych i Listy“) wymagałby współpracy wszystkich pracowników, wobec konieczności ponownego usy-

stematyzowania wielkiej ilości fascykułów akt luźnych wedle zasad przynależności kancelaryjnej. Projektowany przez nas rozdział katalogów staropolskiego oddziału Archiwum aż na sześć samoistnych tomów bądź zeszytów, znajduje też swe uzasadnienie w dogodności bardziej przejrzystego ugrupowania różnych kategorii źródeł i ich zespołów, a poza tem w możliwości ukazania się w druku niektórych tomów w czasie niedalekim. Ten właśnie wzgląd ostatni, nieodkładania druku wydawnictwa katalogów Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa *ad calendas graecas*, aż do ukończenia planowanej reorganizacji tej instytucji, zaważył najwięcej w projekcie naszym na wielotomowym układzie i podziale redakcyjnym. Nie potrzebujemy też szerzej uzasadniać, że i z powodów finansowych wydawnictwo tomów o mniejszej objętości będzie bardziej dla realizacji jego dogodne.

A teraz przejdziemy do kolejnego omówienia tych warunków organizacyjnych, oraz tych postulatów naukowych i metodycznych, od których ostatecznego spełnienia zależy termin pojawienia się w druku poszczególnych katalogów staropolskiego oddziału Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa.

TOM I: DOKUMENTY PERGAMINOWE (1356—1796)¹. Opracowanie katalogu dyplomów pergaminowych, wystawionych na rzecz Lwowa w ciągu wieków przez kancelarje zmieniających się królów, oraz różnych zwierzchnich władz państwowych i kościelnych, a stanowiących już obecnie w łonie Archiwum zespół odrębny, oparte być może jedynie na systemie chronologicznym. Dotychczasowy chronologiczny układ pergaminów oryginalnych i zinwentaryzowanych w ilości ok. 720 sztuk, po odrzuceniu wszelkich kopij i odpisów, a po poprawnem włączeniu ok. 150 pergaminów dotychczas inwentarzem nieobjętych, powinien być punktem wyjścia dla opracowania ich naukowego katalogu. Ich umiejętne i systematyczne katalogowanie oparte być powinno na ogólnie obowiązującej, a dla tego rodzaju źródeł specjalnie przez nauki pomocnicze ustabilizowanej,

¹ Najwcześniejszą datę w zespole oryginalnych dyplomów pergaminowych reprezentuje bulla papieża Grzegorza IX z r. 1234, dla misji OO. Dominikanów na Rusi wystawiona, z późniejszych nabytków pochodząca i ze Lwowem, jakoteż z jego źródłami archiwalnymi dość sztucznie związana.

instrukcji. Instrukcja ta przewiduje w opisywaniu pergaminów: rok, miesiąc, dzień i miejsce wystawienia dyplomu; streszczenie tekstu; rozmiary w milimetrach; stan zachowania; dokładny sfragistycznie opis pieczęci (pod względem kształtu, koloru wosku i herbowego przedstawienia); dawne streszczenia dorsalne i wskazania sygnaturowe; wreszcie literaturę związaną z danym dyplomem. Opracowanie katalogu dokumentów pergaminowych mogłoby się stać wdzięcznym przedsięwzięciem naukowym jednego pracownika archiwalnego, który opisując bez pośpiechu rok rocznie po 200 pergaminów, zdołałby mniej więcej w okresie czterech lat wypracować i przygotować do druku całkowity i metodycznie jednolity ich katalog¹. Katalog ten z wprowadzeniem bieżącej numeracji pergaminów mógłby pojawiać się drukiem częściowo, to znaczy, że mniej więcej co rok wychodziłby z pod prasy jeden zeszyt w ilości 3—4 arkuszy druku. Po całkowitem ukończeniu druku, wszystkie zeszyty, złożone razem, dałyby jeden tom (tom I wydawnictwa katalogów) w objętości ok. 16 arkuszy, zawierających opisy 870—900 pergaminów. Przy końcu tego tomu przewidzieć należy odpowiednie indeksy osobowe, miejscowe i rzeczowe, a w części ilustracyjnej, na osobnych sfragistycznych planszach, powinny być zreprodukowane najrzadsze w tym zespole pieczęcie, w szczególności zaś kompletny zbiór odmian herbowych pieczęci samorządowych władz Lwowa.

TOM II: DOKUMENTY PAPIEROWE (? — ?). Tom drugi wydawnictwa katalogów staropolskiego oddziału Archiwum powinien być wykazem tych wszystkich papierowych dokumentów, których oryginalność i prawne znaczenie stwierdzone zostały papierowymi pieczęciami i własnoręcznymi podpisami ich wystawców. Na zespół ten złoży się szczególnie wielka ilość papierowych dokumentów królewskich, których treść związana jest z różnymi sprawami miasta, jego obywateli i instytucyj. Te dokumenty papierowe nie tworzą jeszcze w łonie Archiwum lwowskiego osobnego zespołu, ale rozrzucone są pod odpowiednimi datami częściowo w t. zw. produktach, czyli fascykułach

¹ Wydany w r. 1907 katalog dyplomów pergaminowych Archiwum Aktów Dawnych miasta Krakowa (w ilości 1035 sztuk) przygotowany został do druku, pod kierunkiem dyrektora Archiwum, staraniem trzech pracowników.

różnych kategorii akt sądowo-administracyjnych, usystematyzowanych przy oddziale V Archiwum w t. zw. okresie intabulacyjnym, częściowo znów znajdują się one w układzie rzeczowym w II oddziale Archiwum, zawierającym „Fascykuly akt luźnych“. Z obu tych środowisk należy ów cały zasób królewskich dokumentów papierowych wyłączyć jak najskrzętniej, uporządkować je starannie w układzie chronologicznym, a z uformowanych z nich fascykulów utworzyć osobny i przy pokrewnym zbiorze dokumentów pergaminowych przechowywany zespół. Nie podobna dziś jeszcze przewidzieć, jaka będzie ilość dokumentów tego zespołu i między jakimi granicznymi datami zmieści się ich całkowity, zachowany zasób — w Archiwum krakowskim zespół dokumentów papierowych ograniczony został latami 1515—1793. Opracowanie orjentacyjnego katalogu tego zespołu mogłoby być podjęte, ze względu na silne pokrewieństwo metody opisowej, przez tego samego pracownika, który dokonał uprzednio inwentaryzacji dokumentów pergaminowych. Więc i dla tego tomu wydawnictwa katalogów Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa przewidzieć należy system chronologiczny, niezależną od dokumentów pergaminowych nową numerację bieżącą i pewną ilość tablic, ilustrujących najtypowsze i najrzadsze odciski pieczęci.

W ten sposób w dwu tomach czołowych projektowanego wydawnictwa katalogów wyczerpałby się cały zasób pierwszej kategorii źródeł staropolskiego oddziału Archiwum. Źródła te, będące przeważnie produktem naczelnych władz państwowych i zawierające w sobie cały kodeks praw i przywilejów, gwarantujących miastu jego wiekowy rozwój, zajmują stanowisko nadrzędne do drugiej kategorii źródeł, t. j. do ksiąg i akt, wyprodukowanych w ciągu wieków przez właściwe autonomiczne władze miasta.

Dla tej drugiej kategorii źródeł staropolskiego oddziału Archiwum preliminujemy cztery dalsze tomy projektowanego wydawnictwa katalogów, t. j. tomy: trzeci, czwarty, piąty i szósty. Z wyjątkiem tomu VI, trzy tomy poprzednie, wobec całkowitego ukończenia inwentaryzacji wstępnej pełnego zasobu ksiąg staropolskiej gospodarki gminnej z okresu lat 1382—1787, liczyć mogą na najrychlejsze pojawienie się w druku. Zapowiedź powyższą umożliwiają dwie obszerne kartoteki katalogowe, będące rezultatem wieloletniej pracy autora niniejszego projektu,

w których wedle ustalonych w archiwistyce metod opisowych zinwentaryzowano ogółem: 1140 ksiąg, 110 ustrojowo i chronologicznie usystematyzowanych produktów (t. j. fascykułów) i 174 indeksów, t. zw. tabularnych. Temi dwiema kartotekami objęty więc został w komplecie pełny zasób ksiąg i akt administracyjno-sądowych obecnego oddziału V, oraz ksiąg rachunkowych i instytucyj niegminnych oddziału III A. W ramach tych kartotek materiał cały rozkategoryzowano w poprawnym układzie ustrojowym, zespołowym, grupowym i chronologicznym i po tych zasadniczych pracach przedwstępnych przystąpić można zarówno do metodycznego i magazynowego przegrupowania różnych zespołów ksiąg, do utrwalenia ich prawidłowego następstwa przez wprowadzenie trwałej numeracji bieżącej (*numerus currens*), ale także równocześnie do redagowania ich naukowych katalogów do druku.

TOM III: KSIĘGI I AKTA ADMINISTRACYJNO - SĄDOWE (1882—1787). Tom trzeci wydawnictwa katalogów skupi w swych ramach opisy różnych zespołów i grup tych ksiąg głównych i pomocniczych, które w ciągu 400 lat wyprodukowane zostały przez urzędy naczelnych i administracyjno-sądowych władz, t. j. Rady z burmistrzem i Ławy z wójtem na czele. Wedle tymczasowej konsygnacji¹ tych przeróżnych ksiąg i akt wejść w skład zawartości tomu trzeciego następujące ich zespoły i grupy:

Zespół I: Acta officii consularis.

Grupa 1. Fragmenta officii consularis et proconsularis (1382—1779), T(omów) 7.

Grupa 2. Inducta et protocolla officii consularis (1460—1787), T. 133.

Grupa 3. Protocolla officii consularis (1584—1716), T. 24.

Grupa 4. Protocolla appellationum (1597—1725) et Decreta regia (1748—1753), T. 5.

Grupa 5. Regestra causarum officii consularis (1756—1778), T. 5.

Grupa 6. Protocolla sessionum in pupillaribus (1777—1784), T. 1.

Grupa 7. Producta officii consularis seu in copiis, seu in originalibus (1360—1790), F(ascykułów) 44.

Grupa 8. Ex actis consularibus Leopoliensibus (1637—1683), T. 1.

¹ Zamieszczona w niniejszym projekcie szczegółowa dyspozycja treści tomów III—V wydawnictwa katalogów może, przed ich pojawieniem się w druku, informować pożytecznie badaczy naukowych o zasobie głównych kategorii ksiąg i akt staropolskiego oddziału Archiwum.

Zespól II: Acta iudicii civilis (scabinalis).

Grupa 9. Inducta resignationum, obligationum, perpetuitatum, (1441—1707), T. 11.

Grupa 10. Inducta et protocolla iudicii civilis - scabinalis (1520—1787), T. 66.

Grupa 11. Protocolla, formularia et acta criminalia iudicii civilis-scabinalis (1577—1699), T. 18.

Grupa 12. Fragmenta actorum iudicii civilis-scabinalis (1601—1748), T. 1.

Grupa 13. Producta iudicii civilis-scabinalis seu in copiis, seu in originalibus (1494—1788), F. 17.

Zespól III: Acta officii advocatialis.

Grupa 14. Protocolla et inducta testamentorum (1541—1701), T. 10.

Grupa 15. Protocolla officii iurisfidelium (1558—1787), T. 27.

Grupa 16. Producta officii iurisfidelium seu in copiis, seu in originalibus (1607—1784), F. 5 i T. 1.

Grupa 17. Inducta et protocolla officii advocatialis (1559—1785), T. 69.

Grupa 18. Protocolla et formularia officii advocatialis (1577—1699), T. 36.

Grupa 19. Fragmenta actorum officii advocatialis et iudicii civilis (1613—1759), T. 2.

Grupa 20. Regestra causarum officii advocatialis (1756—1771), T. 1.

Grupa 21. Producta officii advocatialis seu in copiis, seu in originalibus (1525—1786), F. 28.

Zespól IV: Acta iudicii civilis Armenorum.

Grupa 22. Inducta, protocolla et formularia iudicii civilis Armenorum (1537—1783), T. 26.

Grupa 23. Protocolla et formularia iudicii civilis Armenorum (1621—1685), T. 5.

Grupa 24. Fragmenta actorum iudicii civilis Armenorum (1578—1714), T. 1.

Grupa 25. Producta iudicii civilis Armenorum seu in copiis, seu in originalibus (1595—1777), F. 11.

Zespól V: Acta burgrabialia et c. r. cameralia i protokoły jurydyk podmiejskich.

Grupa 26. Inducta et protocolla iudicii et officii castrensis burgrabialis et c. r. cameralis (1661—1786), T. 19.

Grupa 27. Protocolla iudicii et officii iurisdictionis armenicalis St. Joannis Baptistae (1713—1781), T. 10.

Grupa 28. *Producta varia seu in copiis, seu in originalibus*: 1—2. „*Documenta in castris et aliis subseliis recognita, decretaque regia*“, 3. „*Documenta originalia*“, 4. „*Citationes regiae et acta peculiaria*“, 5. „*Documenta hebraica*“ (1611—1798), F. 5.

Zespół VI: *Acta iudicii pedanei proconsularis*
i akta nowych urzędów miejskich z drugiej połowy
XVIII w.

Grupa 29. *Protocolla iudicii et officii pedanei proconsularis* (1753—1783), T. 20.

Grupa 30. Akta nowych urzędów miejskich (1756—1787), T. 3.

Zespół VII: Różne księgi administracyjne.

Grupa 31. Kopjarjusze przywilejów, dekretów, mandatów królewskich (*Codices privilegiorum*) i dekrety sądów komisarskich (*Protocolla commissionum*) 1356—1789, T. 35.

Grupa 32. Księgi wyborów do urzędów miejskich, przysięg i przyjętych do obywatelstwa (*Libri electionum officialium, iuramentorum et ius civile suscipientium*) 1572—1781, T. 6.

Grupa 33. Protokoły lustracyjne granic i gruntów miasta, oraz księgi rewizyjne baszt, arsenału i ruder miejskich (1607—1775), T. 7.

Grupa 34. Akta, uchwały, konsensy wszystkich stanów i narodów miasta (*Acta peculiaria Magistratus consularis cum communitate civitatis Leopoliensis*) 1615—1787, T. 6.

Grupa 35. Protokoły kontrolne decemwiratu i sesyjne kwadragintawiratu (*Libri exorbitantiarum et Protocolla quartualium sessionum*) 1618—1779, T. 9.

Grupa 36. Odpisy testamentów i inwentarzy pośmiertnych (1629—1778), T. 4.

Grupa 37. Kopjarjusze przywilejów i protokoły dozorców prawa składowego (*Codices privilegiorum et Connotationes transactionum in causa depositarii*) 1660—1681, T. 3.

Grupa 38. Inwentarze i sumarjusze Archiwum miasta Lwowa (*Inventaria et summaria archivi civitatis Leopoliensis*) 1707—1778, T. 12.

Oto pełny zasób ksiąg i sfascykulowanych produktów, których naukowe opisy w ogólnej liczbie 694 odrębnych jednostek archiwalnych złożą się na treść trzeciego tomu wydawnictwa katalogów. Przy końcu tomu tego przewidzieć jeszcze należy obszernie przypisy, w których powinny być powołane pomocnicze indeksy osobowo-rzeczowe w liczbie 174 tomów, opracowane sumptem i wysiłkiem znacznym w intabulacyjnym okresie porządkowania administracyjno-sądowych ksiąg i akt Archiwum lwowskiego. Ta dwunastoletnia i dawna, bo w l. 1792—1804

dokonana, organizacja sześciu początkowych zespołów a 29 grup ksiąg i produktów administracyjno-sądowych, ustabilizowana wielkim zespołem korespondujących im i bardzo pożytecznych indeksów, musi być uszanowana. I jakkolwiek niektóre zespoły czy grupy ksiąg wspomnianych w systematyzacji swej i numeracji nie są pozbawione widocznych wad i błędów organizacyjnych, to jednak, ze względu na konieczność podtrzymania użyteczności odpowiadających im indeksów, uchybienia te w ramach katalogu drukowanego będą musiały być tolerowane. Owe pracownice ułożone indeksy, będące bardzo cenną puścizną olbrzymiej archiwalnej pracy naszych przodków i tak bardzo użyteczne w poszukiwaniach naukowych, będą musiały otrzymać podwójną bieżącą numerację. Wedle jednej, dla zespołu tego specjalnej (od 1—174), uszeregowane będą indeksy te trwale w przypisach do trzeciego tomu wydawnictwa katalogów; odpowiednią numerację drugą wyznaczy im przyszła organizacja porozbiorowego oddziału Archiwum, w którym indeksy te znajdą swe lokalne uplasowanie wśród zespołów ksiąg i akt, wyprodukowanych przez Tabulę miejską w latach 1792—1804. W przypisach tomu trzeciego wydawnictwa katalogów treściwa konsygnacja indeksów nacechowana będzie li tylko charakterem tymczasowym i pomocniczym; ich inwentaryzacja szczegółowa znajdzie swe pomieszczenie w odnośnym tomie porozbiorowego oddziału wydawnictwa katalogów. Wedle naszych przybliżonych obliczeń materiał opisowy, przeznaczony dla trzeciego tomu wydawnictwa katalogów, powinien dać w druku około 16—18 arkuszy wraz z przypisami.

TOM IV: KSIĘGI RACHUNKOWE (LONHERSKIE) 1404—1787. Tom czwarty wydawnictwa katalogów pomieści w sobie opisy różnych zespołów oraz grup ksiąg, które są źródłami poznania finansowej gospodarki staropolskiego Lwowa, a wyprodukowały je w ciągu czterech stuleci różnorodne Komisje ekonomiczne (lonherje) i ich urzędy pomocnicze. Lonherje te miały swoje osobne, wiekowym rozwojem gospodarki gminnej emancypowane kasy, wraz z którymi przechowywane były we wspólnej izbie (t. zw. lunarji) różnogatunkowe rejestry rachunkowe i przeróżne pomocnicze księgi ekonomiczne. Dla ksiąg tych, pod względem treści i materji najbardziej zagmatwanych i trudnych w rekonstrukcji i determinacji, przewidujemy w ramach ich drukowanego katalogu następującą konsygnację zespołową i grupową:

Zespół VIII: Księgi kasy miejskiej (*cassa civilis*).

Grupa 39. Księgi dochodów i wydatków („*Percepta et exposita civitatis*“) 1404—1518, T. 3.

Grupa 40. Księgi wydatków („*Regestra expositorum septimanalium civilium*“ albo „*Exposita proventuum civitatis*“) 1519—1606, T. 11.

Grupa 41. Manualy kasy miejskiej (albo „*Manualy kasowe ekonomji miejskiej*“) 1609—1791, T. 28.

Grupa 42. Recesy kasy miejskiej (1614—1772), T. 11.

Grupa 43. Rejestry dochodów czynszowych z domów, sklepów, bud i z taks od prawa miejskiego („*Regestrum perceptorum censuum civilium et ius civile susc.*“) 1522—1577, T. 2.

Grupa 44. Rejestry dochodów czynszowych z gruntów, placów i ogrodów obu przedmieść („*Regestrum exactionis census ortorum ex ambobus suburbiis Leop.*“) 1527—1636, T. 3.

Grupa 45. Inwentarze prowentów z dóbr kasy miejskiej (1606—1775), T. 17.

Grupa 46. Inwentarze stu łanów i wsi miejskich (1608—1635), T. 2.

Grupa 47. Rejestry (raptularze) rachunkowe woskobojni miejskiej (1628—1753), T. 2.

Grupa 48. Rejestry podatkowe (szosowe, podymne, pogłównne, dupłowe, kontrybucyjne, łokciowe etc.) 1535—1771, T. 61.

Grupa 49. Rejestry różnych, pozostałych retent podatkowych (1630—1769), T. 13.

Grupa 50. Protokoły sądu rekuperatorskiego (*iudicii recuperatorii*) w sprawie exakcji zaległych podatków (1637—1775), T. 6.

Grupa 51. Rejestry cłowe prowentu sztukowego (t. zw. *cassa frustrorum*) w manualach i recesach (1641—1765), T. 22.

Grupa 52: Księgi długów miejskich („*Księgi debitorum et creditorum*“) 1595—1698, T. 4.

Grupa 53. Księgi spłaty długów i kwitarjusze ściągniętych podatków („*Libri quietationum*“, „*Quietationes reemptionales*“) 1624—1765, T. 7.

Grupa 54. Rejestry wydatków na podróże (1637—1654), T. 8.

Grupa 55. Księgi kontraktów kasy miejskiej („*Libri functionum, contractuumque variorum*“, albo „*Libri contractuum per oeconomiam datorum*“, albo „*Libri functionum cassae civilis*“) 1626—1800, T. 18.

Grupa 56. Księgi konsensów lonherji miejskiej („*Libri consensuum*“) 1754—1785, T. 3.

Grupa 57. Kontrakty sprzedaży ruder miejskich (1765—1776), T. 1.

Zespół IX: Księgi kasy królewskiej (*cassa regalis*).

Grupa 58. Księgi dochodów i wydatków („*Regestrum regale expensarum pro fabrica murorum*“, albo „*Regestrum expositorum pro edificandis propugnaculis*“) 1522—1545, T. 2.

Grupa 59. Manualy kasy królewskiej (1635—1777), T. 13.

Grupa 60. Recesy kasy królewskiej (1608—1776), T. 11.

Grupa 61. Rejestry dochodów z opłat targów i wagi (1519—1586), T. 2.

Grupa 62. Rejestry podatkowe z czopowego, od warów piwa, miodu, gorzalki etc. („Regestra ducillorum regalium“) 1520—1740, T. 12.

Grupa 63. Rejestry dochodów i wydatków kasy składowej (depozytoryjnej) 1660—1675, T. 1.

Grupa 64. Inwentarze dochodów kasy królewskiej (1687—1775), T. 6.

Grupa 65. Księgi kontraktów kasy królewskiej (1667—1780), T. 5.

Zespół X: Księgi innych wydzielonych kas.

a) Kasa wodociągowa.

Grupa 66. Manualy rachunkowe kasy wodociągowej i drogowej („Regestry percepty i distributy prowentu wodnego“, albo „Aecnomia cassae aquaeductus et reparationis viarum“) 1663—1775, T. 9.

Grupa 67. Rejestry expens na wybieranie i czyszczenie (na emundację) fos („Rejestry fosowe“) 1732—1746, T. 3.

b) Kasa regentowska.

Grupa 68. Rejestry rachunkowe kasy regentowskiej (1667—1778), T. 13.

c) Kasa radziecka.

Grupa 69. Księgi rachunkowe przychodów i rozchodów kasy radzieckiej („Cassa camerae collegii consularis“) 1614—1788, T. 5.

Grupa 70. Inwentarze wsi i dóbr kasy radzieckiej (1634—1771) T. 6.

d) Kasa ławnicza.

Grupa 71. Księgi rachunkowe przychodów i rozchodów kasy ławniczej („Libri proventuum scabinalium“) 1628—1787, T. 2.

Grupa 72. Różne inwentarze, rejestry rachunkowe i protokoły lonherskie (konnotacje i kwitarjusze lenungów regimentowych, rejestra prowiantowe, cassae omnium cassarum, protokoły posiedzeń ekonomji miejskiej) 1666—1786, T. 15.

Pełny zasób ksiąg t. zw. lonherskiej prowencji w ilości ok. 330 samoistnych woluminów, wraz z jednym tylko alfabetyczno-osobowym indeksem dla trzytomowej grupy (56-tej) ksiąg konsensów lonherji miejskiej, zajmie w ramach tomu czwartego wydawnictwa katalogów ok. 10—12 arkuszy druku. Podczas redagowania ich katalogu przygotować się jeszcze należy na poważne a niezbędne zabiegi meljoracyjne w zakresie pewnych grup, w których posyty wielu ksiąg (podczas organizacji tego działu w latach 1862—1872) zostały mylnie połączone i błędnie pod względem tematowym i chronologicznym zdeterminowane.

TOM V: KSIĘGI INSTYTUCYJ NIEGMINNYCH (od r. 1528). Dla piątego tomu wydawnictwa katalogów Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa odkładamy te kategorie ksiąg, które nie są pozostałością po urzędach miejskich, ale po osobnych organizacjach, nad którymi władze miasta czuwały pośrednio, jako organ nadzorczy. Z łona Rady i Ławy miejskiej a także z ramienia reprezentacji Gminy, t. j. pospólstwa, delegowani byli corocznie, w drodze oficjalnego wyboru, specjaliści zarządcy (prowizorowie) i patronowie, dla zawiadywania sprawami i finansami różnych korporacji, stowarzyszeń, bractw, oraz instytucji religijnych i społecznych. Z zarządu i dozoru tego obowiązani byli ci delegaci składać w odpowiednim czasie gremjum Magistratu szczegółowe relacje i sprawozdania rachunkowe, które podlegały kontroli władz miejskich. Rezultatem tych obywatelskich funkcji stały się, na wzór ksiąg miejskich prowadzone, protokoły sesyjne, majątkowe inwentarze i rejestry rachunkowe, które w swym drukowanym katalogu usystematyzują się w następujące zespoły i grupy:¹

Zespół XI: Księgi cechowe: protokoły elekcyjne i sesyjne, kopjarze przywilejów i statutów cechowych, rejestry wpisów i wyzwolin, spisy majstrów i terminatorów, rejestry rachunkowe i kasowe i t. d. (od r. 1528), w których reprezentowane są, alfabetycznie wyliczając, następujące lwowskie organizacje zawodowe:

Grupa 73. Bednarze (1778—1867), T. 6.

Grupa 74. Blacharze, bronzownicy, mosiężnicy i rękawicznicy (1796—1866), T. 1.

Grupa 75. Budownicy, cieśle, kamieniarze i murarze (1582—1879), T. 2.

Grupa 76. Cieśle (1779—1867), T. 3.

Grupa 77. Cukiernicy (1802—1884), T. 3.

Grupa 78. Garbarze (1756—1778), T. 2.

Grupa 79. Garnarze (1685—1879), T. 9.

Grupa 80. Kotlarze, konwisarze i ślusarze (1781—1893), T. 3.

Grupa 81. Kowale, iglarze, kotlarze, nożownicy, płatnerze, miecznicy i ślusarze (1589—1794), T. 11.

Grupa 82. Kramarze (1528—1632), T. 1.

Grupa 83. Krawcy (1570—1717), T. 2.

¹ W katalogu niektórych zespołów i grup ksiąg instytucji niegminnych r. 1787 nie będzie mógł stanowić daty inkluzywnej, ze względu na to, że pewne organizacje i instytucje funkcjonowały także w latach późniejszych, więc dla rzeczowego połączenia ich ksiąg będzie rzeczą wyjątkowo konieczną wyjść poza tę datę graniczną, nieraz daleko w głąb okresu porobiorowego.

- Grupa 84. Ludwisarze (1798—1835), T. 1.
 Grupa 85. Miechownicy, mydlarze, rękawicznicy etc. (1774—1855), T. 1.
 Grupa 86. Murarze, kamieniarze (1788—1854), T. 1.
 Grupa 87. Mydlarze (1789—1841), T. 1.
 Grupa 88. Piekarze i młynarze (1769—1838), T. 4.
 Grupa 89. Rymarze, olsternicy i siodlarze (1630—1859), T. 3.
 Grupa 90. Rzeźnicy (1687—1883), T. 3.
 Grupa 91. Siodlarze (1721—1804), T. 4.
 Grupa 92. Ślusarze, miecznicy i rusznikarze (1811—1848), T. 2.
 Grupa 93. Stolarze (1721—1808), T. 3.
 Grupa 94. Szewcy (1779), T. 1.
 Grupa 95. Woskownicy (1787—1868), T. 2.
 Grupa 96. Zegarmistrze (1766—1887), T. 4.
 Grupa 97. Złotnicy (1620—1865), T. 4.

Zespół XII: Księgi kupieckie.

- Grupa 98. Rachunki i terminarze sklepowe kupców lwowskich: Melcher Scholc-Wolfowicza, Macieja Haydera, Ferdynanda Lechnera (1580—1645), T. 8.

Zespół XIII: Księgi Konfraternji Strzeleckiej.

- Grupa 99. Rejestry percept i expens Strzelców lwowskich, księgi wyborów, protokołów, rezolucyj i kontraktów (1683—1819), T. 9.
 Grupa 100. Spisy członków, protokoły sesyjne, rejestry czynszów gruntowych i księgi rachunkowe Towarzystwa Strzeleckiego, Milicji Miejskiej i Gwardji Narodowej (1774—1884), T. 13.

Zespół XIV: Księgi cerkwi, kościołów, klasztorów, fundacji i bractw.

- Grupa 101. Inwentarze skarbców, katalogi paramentów i aparatów kościelnych, księgi metrykalne, rachunki prowizorskie (1593—1786), T. 14.
 Grupa 102. Rejestry percept i expens fundacyj Kiślickiego i Milewskiego (1660—1786), T. 7.
 Grupa 103. Akta zapisów, legatów oraz rejestry rachunkowe Bractwa Literatów (1666—1785), T. 7.

Zespół XV: Księgi i akta szpitalne.

- Grupa 104. Rejestry prowizorskie percept i expens szpitala św. Ducha (1526—1784), T. 28.
 Grupa 105. Księgi prowizorskie szpitala św. Łazarza (1718—1787), T. 2.
 Grupa 106. Księgi dochodów i wydatków szpitala św. Stanisława (1616—1787), T. 18.
 Grupa 107. Ogólne dokumenta i akta do szpitali lwowskich w oryginałach i kopjach (1535—1807), T. 10.

Zespół XVI: Księgi różne.

Grupa 108. Różne rękopisy lwowskie, jak n. p. Kodeks rajcy Jana Alembeka i syndyka Pawła Hepnera (z XVII w.), „Codex archivalis Civitatis Leopold“. Bartłomieja Zimorowicza, Akta lwowskiego urzędu konsystorskiego, Prawo ormiańskie na polskie przełożone, Rachunki dworskie hetmana St. Jabłonowskiego, „Lwów utrapiony przez Karola XII“ (kopje diariusza ks. Józefowicza), Tomasz Pirawskiego: „Liber beneficiorum etc.“ i t. d. i t. d. (z materiałami do staropolskich dziejów Lwowa od r. 1356—1770). Tomów 22.

Grupa 109. Różne rękopisy pozalwowskie z XVI—XVIII w., wśród których n. p. Dwa wilkirze krakowskie (o spadkach i budowaniu) w kopjach z XVI w.; w liczbie Tomów 6.

Na tym materiale ok. 222 ksiąg instytucyj niegminnych, dla których opisu w katalogu drukowanym preliminujemy ok. 8—10 arkuszy druku, wyczerpie się całkowicie zasób ksiąg właściwych staropolskiego oddziału Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa.

Dla tomów III—V projektowanego wydawnictwa katalogów, t. j. dla drugiej kategorii źródeł archiwalnych, przewidujemy bieżącą i ciągłą numerację ich zespołów i grup, oraz niezależny od kategorii dokumentów (pergaminowych i papierowych) *numerus currens* dla opisów poszczególnych pozycji katalogowych. Ten *numerus currens* znajdzie w przyszłości swą kontynuację w oddzielnych katalogach różnych zespołów źródeł porobiorowego oddziału Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa i stanowić będzie sygnaturową nić przewodnią dla dalszej organizacji i inwentaryzacji ciągle wzrastających materiałów tej instytucji.

TOM VI: FASCYKUŁY AKT LUŻNYCH I LISTY (SUPLEMENT DO TOMÓW III—V). Dwa bardzo poważne i gruntownie przemyślane powody skłoniły nas do zaprojektowania oddzielnego katalogu dla fascykułów akt luźnych i listów: po pierwsze całkowicie od nas niezależna i niewiadomo w jakim czasie możliwa do usunięcia trudność w podjęciu planowej systematyzacji dysolutów wedle obowiązujących zasad archiwalnych; powtórze względ na, niekępowaną tym rodzajem źródeł, możliwość rozpoczęcia druku katalogów poprzednio zaprojektowanych. W ten sposób opracowanie i opublikowanie tomu VI wydawnictwa katalogów, w materiale swym uzupełniającego, będzie musiało być odłożone do uprzedniego ustrojowego i kancelaryjnego

zróźnicowania 1513 rzeczowych i registraturowo spisanych fascykułów dotychczasowego oddziału II Archiwum i 534 fascykułów do chwili obecnej wcale nie zinwentaryzowanych, a pochodzących z nabytków w latach 1875—1911.

Po metodycznem rozkategoryzowaniu tej wielkiej masy akt luźnych, wedle ustalonych zasad t. zw. kancelaryjnej provenjencji źródeł, i po ponownem ich uporządkowaniu, zbierze się znaczna ilość fascykułów poprawnie usystematyzowanych, których opisy staną się treścią dla szóstego tomu wydawnictwa katalogów. Fascykuły te, choć odrębnym drukowanym katalogiem objęte, nie będą wymagały nowych sygnatur, ale ustawione przy końcu pokrewnych im tematem zespołów i grup ksiąg właściwych oddziału staropolskiego Archiwum, otrzymają numery bieżące, tym zespołom czy grupom przysądzone, a tylko literami alfabetu odmienione. Wedle takich wytycznych zasad postępując, zbierzemy w szóstym tomie wydawnictwa katalogów opisy fascykułów suplementowych n. p.:

Do zespołu I, grupy 8: *Ex actis officii consularis* (Fasc.: a-m).

Do zespołu II, grupy 13: *Ex actis iudicii civilis* (Fasc.: a-r).

Do zespołu III, grupy 21: *Ex actis officii advocatialis* (Fasc.: a-s).

Do zespołu IV, grupy 25: *Ex actis iudicii civilis Armenorum* (Fasc.: a-g) i t. d., i t. d.

Podobne suplementowe fascykuły akt luźnych powstaną również przy różnych zespołach i grupach ksiąg administracyjnych, rachunkowych (lonherskich) i instytucyj niegminnych. Dający się przewidzieć znaczny poczet fascykułów różnotematowych (*varia*) znajdzie swe lokalne skupienie przy odpowiednich grupach ksiąg zespołu XVI.

Ale w szóstym tomie katalogu staropolskiego oddziału Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa przeważać będzie metodyczna inwentaryzacja Listów, stanowiących już obecnie w łonie Archiwum odrębny zespół, jako tymczasowy oddział IV. Ta różnojęzyczna i obfita, bo ok. 3241 sztuk autografów licząca korespondencja królów, dygnitarzy, różnych miast i niezliczonych osób prywatnych, musi być uprzednio poddana metodycznej segregacji i takiej przedwstępnej kartotekowej inwentaryzacji, któraby umożliwiła przejrzyste i naukowe opracowanie

zespołu tego w ramach katalogu¹. I dla tych też względów ostatnie opracowanie i opublikowanie drukiem szóstego tomu wydawnictwa katalogów podjęte być może jedynie zbiorowym, organizacyjnym i inwentaryzacyjnym, wysiłkiem kilku pracowników archiwalnych i to w czasie późniejszym, po wydaniu tomów III—V.

Pozostaje nam jeszcze do bliższego omówienia metoda, jaką zamierzamy zastosować przy redagowaniu tomów III—V katalogów staropolskiego oddziału Archiwum do druku. Każdy z tych tomów poprzedzony być powinien krótkim wstępem, przedstawiającym w sposób zwięzły organizację tych władz miejskich, których księgi i akta dany tom reprezentuje. Więc we wstępie do tomu III powinien być pokrótce zobrazowany ustrój Rady, Ławy i Gminy; we wstępie do tomu IV organizacja różnych pomocniczych urzędów lonherskich; zaś na początku tomu V należałoby omówić kontrolny stosunek władz miejskich do różnych instytucyj niegminnych.

W katalogach właściwych należałoby każdą grupę ksiąg bądź akt poprzedzić zwięzłą ich charakterystyką rzeczową i formalną. W charakterystykach tych wyraziłaby się historia odnośnych ksiąg, więc: porównanie stanu pierwotnego ich zasobów z stanem obecnym; podkreślenie braków i luk lub, nie dających się usunąć, wad organizacyjnych; wiekowa ewolucja urzędowej terminologii jednorodzajowych akt i ich grup pochodnych; ocena czasowego rozwoju pisma w starannych in-duktach i w pospiesznych protokołach; opisy wszelkich ozdób rysunkowych i wreszcie analiza artystycznych (skórzanych, pergaminowych bądź papierowych) opraw introligatorskich.

Dla lepszego zobrazowania zewnętrznej szaty tych ksiąg należałoby przy odnośnych ich zespołach podać w reprodukcjach (na osobnych planszach): najpiękniejsze i najlepiej zachowane oprawy współczesne, podobizny znamienne pod względem stylizacji ornamentacyj lub charakteru pisma stron, zwłaszcza tytułowych, przedewszystkiem zaś odbicia odmienianego w ciągu wieków herbu Lwowa. Owa, bardzo ciekawa pod względem historycznym i stylistycznym, ewolucja herbu miasta, wyrażająca się w różnych rysunkach odręcznych a współczes-

¹ W drugim tomie drukowanego katalogu rękopisów Archiwum Aktów Dawnych miasta Krakowa zespół listów wprowadzony został w opisach bardzo lakonicznych i mało orientujących.

nych, w pięknie tłoczonych, nieraz złożonych, superexlibrisach i w odciskach różnych pieczęci na aktach luźnych, właśnie w ramach katalogów tych ksiąg i akt powinna znaleźć swe zobrazowanie chronologiczne. Przez opowiedni, tematowy rozdział tych tablic ilustracyjnych we wszystkich tomach katalogów, wydawnictwo całe, w treści opisowej z natury rzeczy monotonne, może tylko zyskać zarówno pod względem naukowym, jak też estetycznym¹.

Na pograniczu pierwszego, staropolskiego (A) a drugiego, porozbiorowego (B) oddziału Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa projektujemy w wydawnictwie jego katalogów jeszcze:

TOM VII: PLANY I MAPY. Ten zespół kartograficzny, tworzący od r. 1895 odrębny (obecnie VII) i pomocniczy dział Archiwum, wykazuje bogaty zasób topograficznych źródeł do śledzenia terytorjalnego rozwoju miasta od XVII w. począwszy. Katalog tych cennych planów całego miasta, jego dzielnic i okolic, planów budowli, kanałów, wodociągów, studzien, zdjęć sytuacyjnych dóbr miejskich i pomiarów katastralnych, oparty być musi na takiej specjalnej instrukcji inwentaryzacyjnej, jaką nauka polska zwykła stosować do zbiorów kartograficznych. Dla drukowanego katalogu planów i map, których zespół obecny wymaga całkiem odmiennego (aniżeli dzisiejszy rzeczowy i tekowy) systemu organizacyjnego, przyjęta być musi niezależna od właściwych źródeł archiwalnych numeracja sygnaturowa i zgoła odmienna metoda opisowa.

Na tomie siódmym urywamy w chwili obecnej z konieczności nasz projekt wydawnictwa katalogów Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa. Projektu tego na drugi, t. j. porozbiorowy, oddział Archiwum rozciągnąć dziś niepodobna z tego choćby względu, że oddział ten nie wyszedł jeszcze wcale z swych ram registraturowych i magazynowych. W miarę jednak rozpo-

¹ Materiał archiwalny rozdzielony katalogowo w projekcie naszym na cztery osobne i treściowo zwarte tomy czy zeszyty (III—VI) ujęty został na terenie Archiwum Aktów Dawnych miasta Krakowa w jeden gruby (488 stron liczący) wolumen. Ale praca nad katalogiem rękopisów Archiwum m. Krakowa (do czasów rozbioru), oparta była na systemie kooperacyjnym, trwała lat 11, brało w niej udział 9 pracowników archiwalnych, przyczem opis każdej księgi przechodził przez trzy ręce, redaktora, archiwarjusza i dyrektora. Katalog rękopisów Archiwum krakowskiego pojawił się w druku w r. 1915 w 25 lat od czasu reorganizacji Archiwum m. Krakowa.

częcia organizacji tego drugiego oddziału Archiwum, i w miarę stopniowego formowania z jego ksiąg i akt nowych zespołów ustrojowych i grup chronologicznych, program dalszych tomów wydawnictwa katalogów sam się ukształtuje. W tym drugim, porozbiorowym oddziale Archiwum, zamkniętym latami 1787—1933, rozróżnić możemy już dziś dwa główne i odmienne okresy ustrojowe: jeden 83-letni oparty (w l. 1787—1870) na zaborczych rządach absolutnych i t. zw. „ustawie prowizorycznej“; drugi 63-letni unormowany (w l. 1870—1933) ustawami z trudem wywalczonej autonomji. W obu tych okresach różne reformy i inowacje administracyjne zadecydowały o wielokrotnej organizacyjnej przebudowie wydziałów, departamentów i różnych pomocniczych urzędów magistrackich, a metamorfoza ta znalazła swe wierne odbicie w pozostałych z tego czasu księgach i aktach. Metodyczne rozkategoryzowanie tych ksiąg i akt luźnych, oraz naukowe ich zinwentaryzowanie stanie się dyspozycją i treścią dla dalszych tomów wydawnictwa katalogów. Te późniejsze tomy katalogów związać należy z katalogami oddziału staropolskiego (a w szczególności z ich tomem V) przez kontynuację bieżącej numeracji zespołowej, grupowej i jednostkowej.

Na takich zasadach dyspozycyjnych i redakcyjnych oparte wydawnictwo katalogów Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa, liczyć może już w czasie najbliższym na swą częściową realizację. Przedstawiony projekt zapewnić też może, zdaniem naszym, wydawnictwu temu trwałą egzystencję i przyszłość rozwojową tak długą, jak długo istnieć będzie miasto Lwów i z biegiem wieków narastać będą zasoby jego Archiwum.

We Lwowie 26 września 1934 r.

51

DO DRUKU ODDANO

III

KSIĘGI I AKTA
ADMINISTRACYJNO-SĄDOWE
1382 — 1787

W OPRACOWANIU

DRA KAROLA BADECKIEGO